

Ocena
dorobku naukowego i dydaktycznego Pana dra Piotra Napierały
przygotowana w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia
naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych
w dyscyplinie nauki o polityce i administracji

1. Ocena wskazanego osiągnięcia naukowego

W dokumentacji, będącej integralnym składnikiem wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, Pan dr Piotr Napierała wskazał jako osiągnięcie naukowe będące jego podstawą monografię zatytułowaną *Fryderyk II Wielki jako władca liberalny* (Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2019, ss. 306).

Zasadniczym celem wspomnianej rozprawy pozostawała rekonstrukcja poglądów oraz działalności politycznej króla Prus Fryderyka II w aspekcie krystalizującego się w XVIII wieku liberalizmu. Realizacja tak sprecyzowanego zamiaru badawczego, wymagała niewątpliwie ujęcia wielowymiarowego. W rezultacie monografii nadano charakter interdyscyplinarny, odwołując się do dorobku takich dyscyplin lub subdyscyplin naukowych jak nauki o polityce, nauki historyczne, filozofia czy kulturoznawstwo. One też określiły wykorzystane przez Autora różnorodne kategorie analityczne, wśród których na plan pierwszy wysunęły się zwłaszcza takie pojęcia jak oświecenie, liberalizm, doktryna polityczna, społeczeństwo otwarte, czy tolerancja.

Atutem przedstawionej monografii pozostaje nie tylko sformułowanie złożonego i wielopłaszczyznowego tematu rozważań, ale także fakt, iż podjęty w niej problem nie doczekał się dotąd szczegółowej i wyczerpującej analizy naukowej uwzględniającej kulturowe oraz społeczno-polityczne uwarunkowania epoki. W podjętych rozważaniach wykorzystano co prawda liczne opracowania podejmujące próbę przybliżenia specyfiki okresu panowania Fryderyka II (w tym m.in. interesującą biografię pruskiego monarchy autorstwa Stanisława Salmonowicza). Większość z nich koncentruje się wszakże na dziejach politycznych, społecznych oraz gospodarczych, niejako na marginesie pozostawiając jego stanowisko wobec liberalizmu i towarzyszących mu trendów kulturowych, ideowych i intelektualnych, pomijając zarazem ich wpływ na podejmowane przez niego decyzje i działania polityczne.

Ważką rolę odegrała w tym kontekście sformułowana przez Autora teza, zgodnie z którą Fryderyk II pozostawał w istocie władcą liberalnym, a jego styl myślenia i postawa związane były zarówno z osiemnastowiecznymi sposobami ujmowania liberalizmu (które w znaczący sposób odbiegały od jego późniejszych ujęć i interpretacji), jak i zasadami pragmatyzmu politycznego. W opinii Habilitanta ów charakterystyczny dla analizowanej epoki liberalizm należało interpretować nie tyle przez pryzmat określonej formy rządów i związanych z nią rozwiązań instytucjonalnych (charakterystycznych zwłaszcza dla kolejnych etapów jego rozwoju), co przede wszystkim poprzez poszanowanie idei społeczeństwa otwartego (opartego na możliwości awansu społecznego), działania na rzecz stworzenia systemu bodźców umożliwiających nieskrępowaną samorealizację jednostek, czy wreszcie charakterystyczne dla epoki Oświecenia inicjatywy służące budowaniu i wzmacnianiu tolerancji religijnej, jak również sprzyjające łagodzeniu prawa oraz poszerzaniu zakresu wolności słowa (s. 292).

Przywołana powyżej perspektywa poznawcza stanowiła niewątpliwie zasadniczy czynnik wytyczający i jednocześnie porządkujący kierunek i obszary podjętej przez Autora analizy naukowej. Wpłynęła również na dobór wykorzystanych w monografii metod badawczych, spośród których na plan pierwszy wysuwa się charakterystyczna dla nauk społecznych metoda systemowa. Umożliwia ona rozpatrywanie poszczególnych stylów myślenia i sposobów rozpatrywania rzeczywistości jako elementów określonych i wewnętrznie zintegrowanych całości, a co za tym idzie – ukazanie ich związku z wyznawanymi i dominującymi w danej epoce systemami wartości, aprobowanymi powszechnie wzorcami aktywności oraz praktyką polityczną. Za uzasadnione uznać należy również wykorzystanie w przedstawionej rozprawie metody komparatystycznej, umożliwiającej przeanalizowanie poglądów Fryderyka II w szerszym kontekście stylów myślenia i mechanizmów postępowania charakterystycznych dla innych władców analizowanej epoki, co pozwoliło na wyeksponowanie ich swoistości i oryginalności, a także ukazanie cech charakterystycznych dla dominujących wówczas tendencji intelektualnych i kulturowych. Należy jedynie żałować, iż scharakteryzowaniu istoty wspomnianych metod w kontekście przeprowadzonych badań oraz wyeksponowaniu ich zasadności Autor nie poświęcił nieco więcej uwagi, ograniczając się z reguły do ich dość lapidarnego i schematycznego przywołania.

Zdecydowanie pozytywnie ocenić należy natomiast bazę źródłową przedstawionego osiągnięcia badawczego, którą tworzy nie tylko bogata korespondencja Fry-

deryka II z wybitnymi myślicielami, teoretykami i praktykami polityki, takimi jak Voltaire czy francuski minister spraw zagranicznych René Louis de Voyer de Paulmy d'Argenson, ale także liczne prace i rozprawy samego monarchy, podnoszące zarówno problemy światopoglądowe, jak i zagadnienia *stricte* polityczne, społeczne czy naukowe. Z punktu widzenia podjętego problemu badawczego ich ranga wydaje się tym bardziej istotna, iż, jak trafnie zauważył Habilitant, odzwierciedlały one nie tylko cechy charakteru Fryderyka II, ale także charakterystyczny dla niego styl myślenia. Naturalnym dopełnieniem wspomnianych materiałów źródłowych, a zarazem ważkim atutem przedstawionej monografii, pozostaje również fakt wykorzystania w niej licznych, powstałych jeszcze w XVIII i XIX wieku, opracowań historiograficznych, jak i bardziej współczesnych, w znacznej mierze obcojęzycznych, opracowań naukowych, które potwierdzają rzetelność Autora oraz gruntowną znajomość analizowanej problematyki. Na uwagę zasługują także wykorzystane przezeń liczne prace polskich badaczy, odnoszące się zarówno do kwestii związanych z rozwojem liberalizmu jako nurtu ideowego, jak i szeroko rozumianych zagadnień kulturowych (związanych z formowaniem i rozwojem Oświecenia jako specyficznego nurtu intelektualnego i kulturowego), przeobrażeń cywilizacyjnych oraz charakterystycznych dla omawianej epoki problemów społecznych i politycznych. Warto wyróżnić w tym kontekście monografię autorstwa Jana Hudzika, Anny Wolff-Powęskiej, czy Mirosława Żelaznego, rozważania Honoraty Jakuszko poświęcone idei wolności w niemieckiej myśli teologiczno-filozoficznej, powstałą w środowisku poznańskim monografię zbiorową dotyczącą dziejów Prus w okresie monarchii absolutnej, a także powstałe w różnym okresie czasu prace wspomnianego już wcześniej Stanisława Salmonowicza, Jacka Staszewskiego, Jerzego Wojtowicza, czy wreszcie liczne publikacje Autora recenzowanego osiągnięcia naukowego¹. W przekonaniu recenzenta pewien niedosyt budzi natomiast brak odniesień do publikacji Marcina Króla (zwłaszcza tych o charakterze publicystycznym), jak również wybranych prac Jana Baszkiewicza oraz Stanisława

¹ Zob.: J. Hudzik, *Rozum, wolność, odpowiedzialność. Studium z historii idei w nowożytnej i współczesnej myśli filozoficznej*, Lublin 2001; H. Jakuszko, *Idea wolności w niemieckiej myśli teologiczno-filozoficznej od Lutra do Herdera*, Lublin 1999; M. Żelazny, *Idea wolności w filozofii Kanta*, Toruń 2001; S. Salmonowicz, *Z wieku Oświecenia. Studia z dziejów prawa i polityki XVIII w.*, Toruń 2001; tenże, *Prusy. Dzieje państwa i społeczeństwa*, Warszawa 2004; tenże, *Fryderyk II*, Wrocław 2006; J. Staszewski, *August III Sas*, Wrocław 1989; J. Wojtowicz, *Miasto europejskie w epoce Oświecenia i rewolucji francuskiej*, Toruń 2017. Spośród prac Habilitanta na szczególną uwagę zasługuje rozprawa poświęcona brytyjskiej i francuskiej wizji wolności w przededniu i w okresie Oświecenia. Zob.: P. Napierała, *„Kraj wolności” i „kraj niewoli” – brytyjska i francuska wizja wolności w XVII i XVIII wieku*, Kraków 2011.

Filipowicza, choć ich przydatność przy analizowaniu podjętego przez Habilitanta problemu może być naturalnie przedmiotem dyskusji.

Weryfikacji sformułowanych przez Autora hipotez i problemów badawczych sprzyjała struktura pracy, która oparta została na porządku problemowym. Przyjęcie, a następnie realizacja takiego rozwiązania konstrukcyjnego, przy jednoczesnym odstąpieniu od ujęcia chronologicznego, stanowiło niewątpliwie spore wyzwanie badawcze, wymagające znacznych umiejętności metodologicznych i analitycznych. Należy jednak zauważyć, iż Pan dr Piotr Napierała sprostą generalnie wynikającym z przyjętej struktury wyzwaniom. W rezultacie przedstawiona monografia składa się z dziesięciu, integralnie powiązanych ze sobą rozdziałów, choć przedmiotem dyskusji może być z pewnością ich kolejność. Poważniejszych wątpliwości nie budzi z pewnością usytuowanie rozpoczynającego monografię rozdziału podejmującego próbę rekonstrukcji dotychczasowego obrazu Fryderyka II w historiografii europejskiej, aczkolwiek podjęte w nim rozważania wymagały w opinii recenzenta bardziej jednoznacznego usystematyzowania, odnoszącego się np. do narodowości badaczy, prezentowanych przez nich perspektyw poznawczych oraz okoliczności ich powstania, jak również zachodzących między nimi relacji. W kontekście poczynionych ustaleń za nadmiernie uogólnioną należy uznać także konstatację, iż „[...] te bardziej negatywne opinie o władcy wydają się być zwykle efektem propagandy, polityki historycznej, naukowej niedokładności i uprzedzeń, pochwały zaś odnoszą się do konkretnych i niepodważalnych elementów polityki władcy” (s. 47).

Zastrzeżeń nie budzi również usytuowanie oraz problematyka rozdziału drugiego, w którym podjęto udaną, jak się wydaje, próbę scharakteryzowania postawy Fryderyka II wobec podstawowych nurtów osiemnastowiecznego liberalizmu, a w szczególności posiadającego swą wyraźną specyfikę liberalizmu niemieckiego, postrzegając monarchę jako zwolennika i propagatora formułowanych w jego obrębie postulatów i rozwiązań (s. 69). Zdaniem recenzenta nieco odmiennie można było natomiast usytuować pozostałe rozdziały, koncentrując się kolejno na kwestiach związanych ze stanowiskiem Fryderyka II wobec holenderskiego i angielskiego pojmowania wolności, stosunkiem wobec tak fundamentalnych z punktu widzenia liberalizmu wartości jak tolerancja religijna i cenzura, stanowiskiem pruskiego monarchy wobec poszczególnych grup społecznych i handlu, a dopiero w dalszej kolejności na jego aktywności w sferze militarnej, postawie wobec kwestii śląskiej, rywalizacji z Austrią, jak również polityce wobec kwestii niemieckiej.

Sugestie powyższe nie podważają bynajmniej zasadności i trafności merytorycznych ustaleń Autora, aczkolwiek jego rozważania cechuje niekiedy odczuwalna dominacja sfery deskryptywnej oraz nadmierna drobiazgowość. Uwagę zwraca także widoczny niekiedy brak precyzji terminologicznej charakterystycznej dla nauk o polityce. Za uzasadnioną uznać należy jednak konkluzję, iż Fryderyk II pozostawał w istocie jednym z ważniejszych przedstawicieli osiemnastowiecznego liberalizmu, inspirowając zarazem swymi działaniami prace współczesnych mu myślicieli i filozofów.

Sformułowane powyżej uwagi, które w znacznej mierze posiadają zresztą charakter subiektywny i dyskusyjny, nie podważają bynajmniej generalnie pozytywnej oceny osiągnięcia naukowego Pana dra Piotra Napierały. Przedstawiona przezeń monografia jest bowiem, mimo pewnych uchybień oraz uproszczeń terminologicznych, dziełem nie tylko wypełniającym istniejącą dotąd lukę poznawczą, ale także świadczącym pozytywnie o predyspozycjach naukowych i pasji badawczej Autora. Potwierdzają to zarówno trafny wybór tematu, samodzielność naukowa oraz dobre opanowanie zasad warsztatu naukowego, jak i odwaga w formułowaniu hipotez i wniosków badawczych. Habilitant nie tylko poprawnie zdefiniował obszar i problem badawczy, ale także sprawnie i ze znanstwem, wykazując się znaczną erudycją, szerokością zainteresowań oraz znajomością specyfiki europejskiego Oświecenia oraz towarzyszących mu trendów kulturowych i intelektualnych, dokonał identyfikacji i analizy głównych problemów panowania Fryderyka II, wpisując je zarazem w charakterystyczny dla wspomnianego okresu rozwój dyskursu liberalnego. Dał tym samym świadectwo, iż zna i rozumie specyfikę analizowanego zagadnienia, a także uwarunkowania i tendencje rozwoju liberalizmu. Zrealizował także określone w monografii cele badawcze, przy czym zastosowane w tym zakresie narzędzia uznać należy za poprawne.

Trudno natomiast zgodzić się ze stanowiskiem Autora wyrażonym w przygotowanym *Autoreferacie*, który za naukowe osiągnięcie przedstawionej monografii uznał „ukazanie zasadności stosowania odpowiednio dobranego (nietypowego) podejścia w analizie zjawisk politologicznych, tzn. kontekstu polityczno-społecznego czasów, w których występują; w przypadku omawianej monografii uwzględniono perspektywę oświeceniową i europejską, bez stosowania dogmatów współcześnie występujących w podejściach badaczy. Jedynie w takiej perspektywie można dokładniej i wnikliwiej rozpoznać, zrozumieć i ocenić analizowane zjawisko” (Autoreferat, s. 10). Sformułowanie to wydaje się o tyle uproszczone i zaskakujące, iż scharakteryzowane

5
WłS

powyżej podejście poznawcze stanowi jeden z oczywistych i naturalnych zarazem fundamentów badań politologicznych, zwłaszcza w zakresie badań nad myślą polityczną.

Równie ostrożne należy odnieść się do stwierdzenia Habilitanta, który za twórczy wkład monografii do rozwoju politologii uznał „dokonanie rozpoznania naukowego w postaci uzyskania podstaw do stwierdzenia, iż liberalizm może kształtować się także w monarchiach, co wzbogaca dane dotyczące warunków kształtowania się liberalizmu w teorii i praktyce” (Autoreferat, s. 10). Gruntowna analiza powstałych dotąd opracowań z zakresu historii ustrojów państwowych oraz myśli politycznej tezę tę jednoznacznie potwierdza i w tym kontekście trudno uznać wspomnianą rozprawę za nowatorską. W podobny sposób należy odnieść się do konstatacji, iż wkładem takim jest „wykazanie zasadności wykorzystania i włączania elementów wiedzy historycznej dla wyjaśniania wiedzy politologicznej” (Autoreferat, s. 10). Potwierdzają to praktycznie wszystkie opracowania z zakresu metodologii badań politologicznych, w których jednoznacznie uznaje się metodę historyczną za jedną z podstawowych i niezbędnych zarazem metod badawczych.

Mimo wspomnianych uwag, będących w istocie konsekwencją pewnej powierzchowności metodologicznej i teoretycznej w zakresie nauk o polityce i administracji, poczynione w monografii ustalenia mają znaczny walor poznawczy, dzięki czemu należy uznać ją za ważne i samodzielne osiągnięcie naukowe.

2. Ocena dotychczasowego dorobku naukowego, osiągnięć dydaktycznych oraz aktywności organizacyjnej.

W 2006 r. Pan dr Piotr Napierała ukończył studia wyższe na Wydziale Historycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, przygotowując pod kierunkiem prof. dr hab. Macieja Serwańskiego pracę magisterską zatytułowaną *Polityka zagraniczna Roberta Walpole'a (1721 – 1724) na tle politycznych koncepcji opozycjonisty Henry'ego St. John'ea*. Zebrane do niej materiały stały się także podstawą opublikowanej przezeń dwa lata później pierwszej monografii autorskiej. W trakcie późniejszych studiów doktoranckich, dzięki środkom uzyskanym w ramach grantu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Habilitant odbył kwerendy biblioteczne w Wielkiej Brytanii oraz Francji, które przyczyniły się do znaczącej intensyfikacji prowadzonych badań. W rezultacie w 2010 r. uzyskał On stopień naukowy doktora nauk humani-

stycznych w zakresie historii na podstawie rozprawy *Kraj wolności i kraj niewoli – brytyjska i francuska wizja wolności – XVI – XVIII wiek*, przygotowanej pod kierunkiem prof. dra hab. Waldemara Łazugi, która stała się podstawą opublikowanej rok później kolejnej monografii autorskiej.

Z punktu widzenia rozwoju naukowego okres studiów magisterskich oraz doktoranckich wydaje się o tyle istotny, iż w naturalny sposób przyczynił się do jednoznacznego wykrystalizowania zainteresowań poznawczych Pana dra Piotra Napierały, ukierunkowując je w głównej mierze na problematykę europejskiego Oświecenia, które zresztą rozpatrywane było przezeń w szerokim kontekście politycznym, społecznym i kulturowym.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk humanistycznych w zakresie historii Habilitant zatrudniony został na stanowisku bibliotekarza w Bibliotece Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, a następnie w charakterze adiunkta w Wyższej Szkole Handlu i Usług w Poznaniu (2012 – 2015) oraz Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu (2016). Do pierwszej z wymienionych szkół niepublicznych powrócił zresztą w 2017 r. początkowo jako wykładowca, a od 2019 r. jako adiunkt. Jednocześnie od 2013 r. Pan dr Piotr Napierała jest związany z Wydziałem Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, z którym współpracuje na podstawie umowy o dzieło w charakterze wykładowcy do chwili obecnej.

Należy podkreślić, iż okres ten zaowocował znaczącą aktywnością badawczą, wyrazem której pozostają łącznie 33 różne publikacje naukowe i popularnonaukowe. Wśród nich, poza opublikowaną rozprawą doktorską, wydaną w języku polskim i angielskim książką poświęconą Simonowi van Slingelandtowi oraz pracą wskazaną jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym, znalazło się 5 zwartych monografii autorskich, 18 rozdziałów zamieszczonych w monografiach zbiorowych oraz 8 artykułów naukowych, choć większość z nich opublikowana została w mniej znanych periodykach.

Spoglądając od strony ilościowej wydaje się, że jest to dorobek istotny. Pewną słabością przedstawionego dorobku pozostaje natomiast (pomijając anglojęzyczną wersję jednej z wymienionych wcześniej monografii) tylko jeden artykuł w języku innym aniżeli język polski. W przyszłości konieczne wydaje się w zatem podjęcie intensywniejszych starań w tym zakresie, zwłaszcza, jeśli weźmiemy pod uwagę uniwersalny charakter podejmowanych przez Habilitanta problemów badawczych.

7

Szczegółowa analiza dorobku naukowego Pana dra Piotra Napierały pozwala na stwierdzenie, iż koncentruje się on wokół dwóch zasadniczych, wzajemnie dopełniających się problemów i obszarów badawczych. Szczególnie interesujące wydają się publikacje poświęcone różnym aspektom rozwoju europejskiego Oświecenia, w tym także osiemnastowiecznym problemom i uwarunkowaniom formowania się liberalizmu jako doktryny politycznej, jak również tendencjom rozwojowym występującym w jego obrębie w okresie późniejszym. Obok przywołanych już wcześniej publikacji na uwagę zasługują w tym kontekście zarówno pochodząca z 2012 r. interesująca monografia autorska poświęcona znaczeniu Paryża i Wersalu w kulturze europejskiej XVIII w., jak i książka *USA i Niemcy między liberalizmem a autorytaryzmem*, w której analizie poddano w istocie dwa różne style myślenia o liberalizmie i ich uwarunkowania.

Nie mniej ważną płaszczyzną zainteresowań Habilitanta pozostawała również kwestia różnic kulturowych i ich wpływu na sferę szeroko rozumianego życia politycznego i społecznego oraz relacje między konkretnymi narodami i cywilizacjami. Świadczą o tym nie tylko liczne rozdziały opublikowane w monografiach zbiorowych (część z nich dotyczy zresztą różnorodnych problemów charakterystycznych dla epoki Oświecenia), ale również opublikowana w 2015 r. monografia autorska zatytułowana *Chiny i Japonia a Zachód. Historia nieporozumień* (Kraków 2015, ss. 435).

W ostatnich latach ujawnił się również kolejny obszar zainteresowań Autora, który znalazł swoje odzwierciedlenie w licznych tekstach Habilitanta, publikowanych z reguły w monografiach zbiorowych poświęconych problemom polityki międzynarodowej oraz szeroko rozumianej problematyce bezpieczeństwa, które w przekonaniu recenzenta wiązać należy z aktywnością dydaktyczną i rosnącą w ostatnich latach popularnością nauk o bezpieczeństwie. W nurcie tym mieszczą się zarówno rozważania poświęcone perspektywom europejskiej mocarstwowości w XXI wieku, roli Unii Europejskiej jako strażnika pokoju międzynarodowego, zarządzaniu kryzysowemu, japońskiej i holenderskiej kulturze bezpieczeństwa, jak również specyfice zarządzania kryzysowego w Niemczech. Zasadne wydaje się przy tym podkreślenie, iż każde z dokonań Habilitanta cechuje rzetelność wywodu oraz dbałość o należyty dobór źródeł. W przypadku każdego z nich znać też należyte rozeznanie literatury naukowej.

Pozytywnie ocenić należy również aktywność konferencyjną Pana dra Piotra Napierały, który od chwili obrony rozprawy doktorskiej brał czynny udział w licznych

8
M. Stankowski

inicjatywach i spotkaniach naukowych poświęconych zarówno szeroko rozumianej problematyce liberalizmu, jak i różnicom kulturowym oraz ich odbiciu w polityce. O jego zaangażowaniu świadczy m.in. obecność w ogólnopolskim oraz, choć w znacznie mniejszym stopniu, międzynarodowym obiegu myśli naukowej, której potwierdzeniem jest udział w 18 konferencjach naukowych, w tym 8 o zasięgu międzynarodowym, mimo iż nie uczestniczył on w spotkaniach tego typu organizowanych przez ośrodki zagraniczne. Jednocześnie jednak warto podkreślić, iż we wrześniu 2013 r. wygłosił z ramienia swej ówczesnej uczelni macierzystej cykl pięciu wykładów w języku angielskim dla Instituto Superior de Comunicação Empresarial (ISCEM) w Lizbonie.

Wspomnianym powyżej formom aktywności naukowej towarzyszyło jednocześnie znaczne zaangażowanie organizacyjne, wiążące się m.in. z pełnioną przezeń w Wyższej Szkole Bankowej w Poznaniu funkcją specjalisty ds. kształcenia, a także przygotowaniem, już w ramach Wyższej Szkoły Handlu i Usług, konferencji naukowej zatytułowanej *Zarządzanie bezpieczeństwem w świetle współczesnych zagrożeń*, która odbyła się w marcu 2020 roku.

Dopełnieniem scharakteryzowanych powyżej inicjatyw i działań pozostają niewątpliwie dokonania dydaktyczne Habilitanta, który w trakcie pracy zawodowej w Wyższej Szkole Handlu i Usług w Poznaniu prowadził zajęcia z sześciu przedmiotów znajdujących się w obszarze zainteresowania nauk o bezpieczeństwie. Z punktu widzenia przedstawionego osiągnięcia naukowego znacznie bardziej komplementarne i interesujące poznawczo wydają się jednak przygotowane i realizowane od 2013 r. w ramach współpracy z Wydziałem Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM ścieżki ponadprogramowe poświęcone wielkim ideologom świata zachodniego, kulturowym, politycznym i gospodarczym relacjom między Japonią, Chinami i państwami cywilizacji zachodniej, znaczeniu stereotypów w relacjach międzynarodowych, a także tożsamości i swoistości Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz Europy.

Przywołane formy aktywności wskazują niewątpliwie na duże zaangażowanie Habilitanta w organizację i przygotowanie procesu dydaktycznego, pozwalając na stwierdzenie, iż jest On nie tylko pracownikiem merytorycznym i dojrzałym, ale także stale poszukującym nowych rozwiązań i form przekazu. Jego działania nie ograniczają się wszak wyłącznie do murów uczelni wyższej. Podejmuje bowiem również liczne działania popularyzujące naukę, co związane jest m.in. z pełnioną przezeń funkcją członka redakcji telewizji internetowej Racjonalista TV (czego wyrazem są liczne

nagrania zamieszczone w Internecie) oraz udziałem w pracach Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Popularyzacji wiedzy sprzyja także aktywne uczestnictwo Pana dra Piotra Napierały w licznych wykładach i pogadankach popularyzujących wiedzę o Oświeceniu i liberalizmie. Taki właśnie charakter miał wykład *O anglomanii w czasach stanisławowskich* wygłoszony w czerwcu 2018 r. na Zamku Królewskim w Warszawie w ramach cyklu spotkań *Cztery pory roku na Zamku*. Nowatorską formą popularyzowania wiedzy pozostają z pewnością również nagrane i wydane przez Habilitanta (w charakterze współautora) audiobooki, w których przedstawione zostały biografie polityczne Billa Clintona, Donalda Trumpa, a także Walta Disney'a.

3. Konkluzja

Pan dr Piotr Napierała nie jest autorem ani współautorem publikacji naukowych w czasopismach znajdujących się w bazie Web of Science lub na liście European Reference Index for the Humanities. Mimo podniesionych w recenzji wątpliwości spełnia jednak większość wymagań stawianych przed kandydatami do stopnia naukowego doktora habilitowanego, zgodnie z wymogami ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* z dn. 20 lipca 2018 roku. Na uwagę zasługuje zwłaszcza wysiłek badawczy Habilitanta, który mimo pewnych niedomagań oraz uproszczeń teoretycznych i metodologicznych zaowocował ważkimi monografiami i artykułami naukowymi, a także pierwszą w nauce polskiej próbą całościowej analizy liberalnych aspektów panowania króla Prus Fryderyka II.

W konsekwencji, biorąc pod uwagę przedstawione osiągnięcie naukowe, a także istotny dorobek organizacyjny, dydaktyczny i popularyzatorski Habilitanta, wnioskuję o przeprowadzenie dalszych etapów postępowania o nadanie Panu drowi Piotrowi Napierale stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w zakresie nauk o polityce i administracji.

